

INFORMATĪVAIS ZIŅOJUMS PAR EIROPAS SAVIENĪBAS STRUKTŪRFONDU UN KOHĒZIJAS FONDA INVESTĪCIJU IEVIEŠANAS STATUSU

1. Atbilstoši Ministru kabineta (turpmāk – MK) 2015. gada 10. marta sēdes protokola Nr. 14 27.§ 11.punktam Finanšu ministrija (turpmāk – FM) sniedz ikmēneša informāciju par aktualitātēm ES fondu 2014. – 2020. gada plānošanas periodā¹. Ziņojumā sniegts aktuālākais **statuss 2018. gada decembrī**.

2. Līdz 2018. gada 1. decembrim **noslēgti ES fondu investīciju projektu līgumi kopā par 3 mljrd. euro (70 %)** no kopējās ES fondu “aploksnes” 4,4 mljrd. euro. 2018. gada **novembrī ievērojams pieaugums apstiprinātajiem projektiem – oktobrī 38 milj. euro, bet novembrī jau 74 milj. euro** tādās jomās kā pētniecības, attīstības un inovācijas, videi draudzīga ekonomika (pašvaldību ēku energoefektivitāte), vide un teritoriālā attīstība (plūdu risku samazināšana lauku teritorijās un vides monitorings un risku novēršana). Investīciju aktivitātes rezultātā stabila tendence pieaugošiem ES līdzfinansējuma **maksājumiem par projektos veiktiem izdevumiem – oktobrī 51 milj. euro, novembrī 82 milj. euro**, galvenokārt, mazo un vidējo komersantu konkurētspējas, vide un teritoriālā attīstība (atkritumu atkārtota izmantošana, pārstrāde un reģenerācija), transporta (transporta infrastruktūra reģionālās mobilitātes uzlabošanai), nodarbinātības (jauniešu garantijas (profesionālās izglītības pasākumi)) un izglītības projektos. Skat. grafiku Nr.1 un Nr.2.

3. Ņemot vērā masu medijos izskanējušo informāciju par iespējamiem pārkāpumiem Rīgas Satiksmes veiktajos iepirkumos, ievērojot drošas finanšu un risku pārvaldības principus, projektā veiktie maksājumi netiks deklarēti Eiropas Komisijai.

Projektā zemās grīdas tramvaju iepirkumam piemērota sarunu procedūra, publicējot dalības uzaicinājumu (saskaņā ar Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likumu) - divpakāpju iepirkums ar kandidātu atlasi. 2018. gada augustā noslēdzies kandidātu atlases posms un izvēlēti 2 kandidāti. Iepirkuma sagatavošanā un vērtēšanā ir iesaistīti Iepirkumu uzraudzības birojs kopā ar Sabiedrību par atklātību Delna. Rīgas satiksme bija plānojusi nosūtīt kandidātiem uzaicinājumu iesniegt sākotnējo piedāvājumu šī gada decembra beigās.

4. 2018. gada 30. novembrī Eiropas Komisija (turpmāk - EK) ir apstiprinājusi² 2014. – 2020. gadu plānošanas perioda lielo projektu “Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas jaunās A2 ēkas attīstība”. Provizoriski decembrī CFLA plāno noslēgt līgumu par EK apstiprinātā projekta īstenošanu³, vienlaikus līgumā paredzot nosacījumus risku pārvaldībai, finansējuma saņēmēja atbildībai un pušu

¹ FM uzdots līdz katra nākamā mēneša beigām iesniegt MK bez saskaņošanas ar citām iestādēm operatīvo informāciju par ES fondu ieviešanas plānu izpildi. Ziņojumā sniegta aktuālā informācija. Ziņojums pieejams ES fondu tīmekļa vietnē sadaļā - Materiāli un ziņojumi → Ziņojumi Ministru kabinetam: <http://www.esfondi.lv/zinojumi-Ministru-kabinetam>.

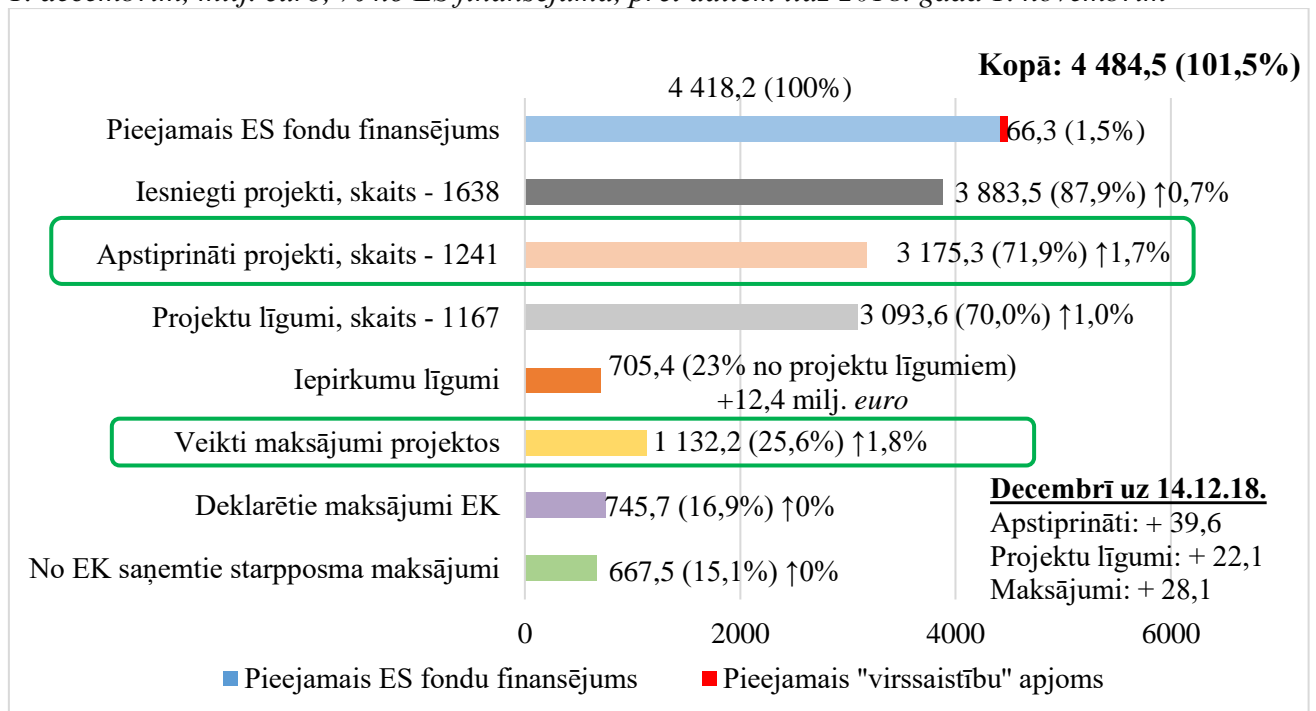
² noklusējuma procedūrā atbilstoši Īstenošanas regulas Nr. 1303/2013² 102. panta 1. punkta otrajā daļā noteiktajam.

³ Projekta attiecināmo izmaksu kopsumma 91,1 milj. euro, t.sk. ERAF finansējums 64,3 milj. euro

rīcībai izmaksu pieauguma un papildus finansējuma piešķiršanas nodrošināšanai (projekta būtiskas izmaiņas). Veselības ministrija gatavo informatīvo ziņojumu valdībai par turpmākajiem iespējamiem risinājumiem projekta izmaksu pieauguma un papildus finansējuma nodrošināšanai. Pēc valdības lēmuma tiks vērtēta nepieciešamība sagatavot EK apstiprinātā projekta grozījumus.

5. 2007. – 2013. gadu perioda lielā projekta “Infrastrukturā attīstība Krievu salā ostas aktivitāšu pārcelšanai no pilsētas centra” – novembrī/decembrī veikti un pabeigti infrastruktūras izbūves un ekspluatācijā nodošanas darbi, kas ir nepieciešami beramkravu operāciju pārcelšanai no Daugavas labā krasta - Andrejsalas un Eksportostas teritorijām - uz Krievu salu⁴. 2018.gada 14.decembrī veikti Satiksmes ministrijas un Rīgas Brīvostas pārvaldes noslēgtā līguma grozījumi pagarinot projekta ieviešanu līdz 2019.gada 11.martam. Ņemot vērā konstatētās nobīdes no apstiprinātā projekta mērķu sasniegšanas laika grafika, kā arī vēl veicamās darbības EK lēmumā noteikto mērķu sasniegšanai, projekts joprojām saglabā augstu riska pakāpi.

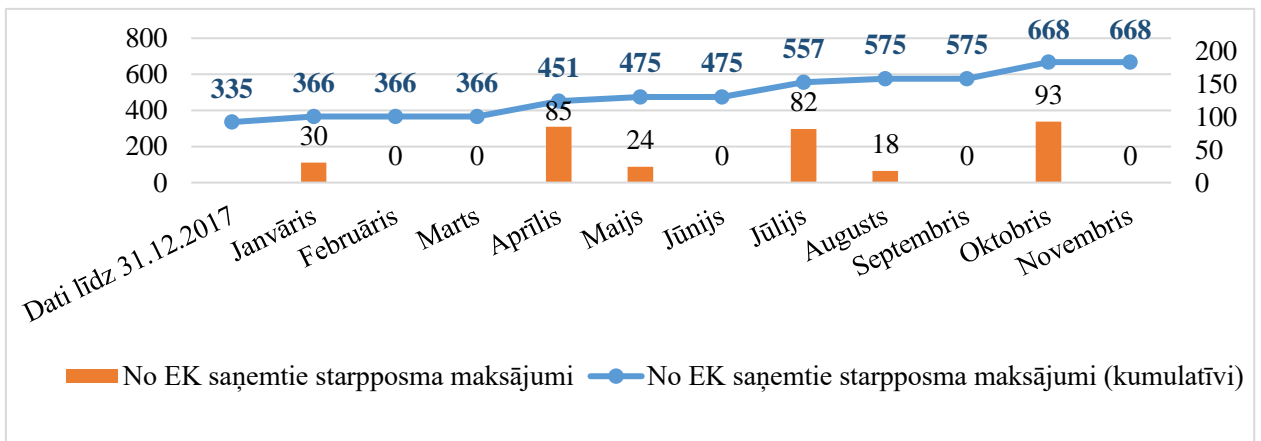
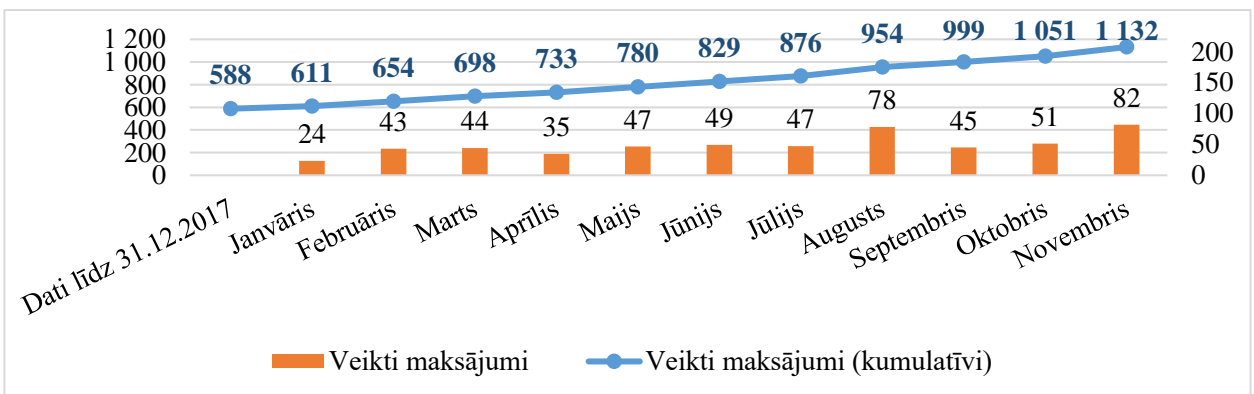
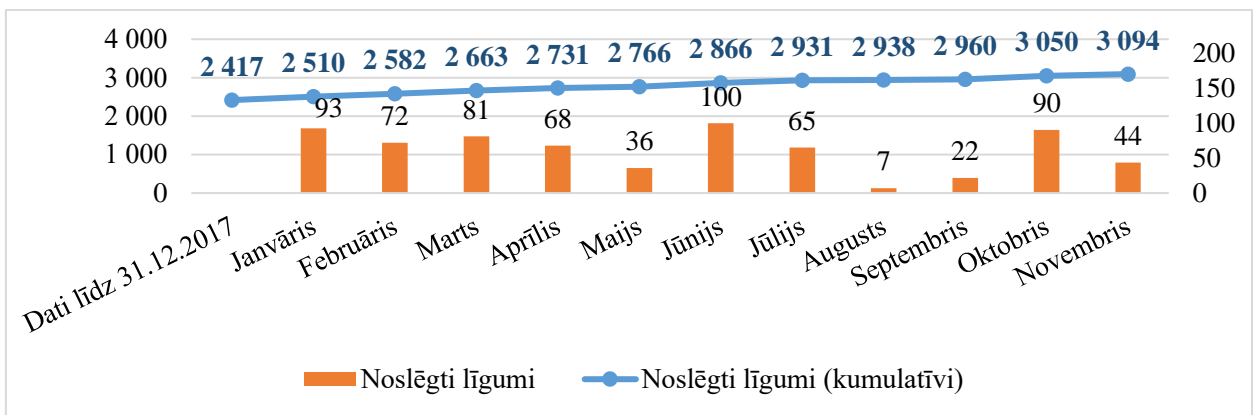
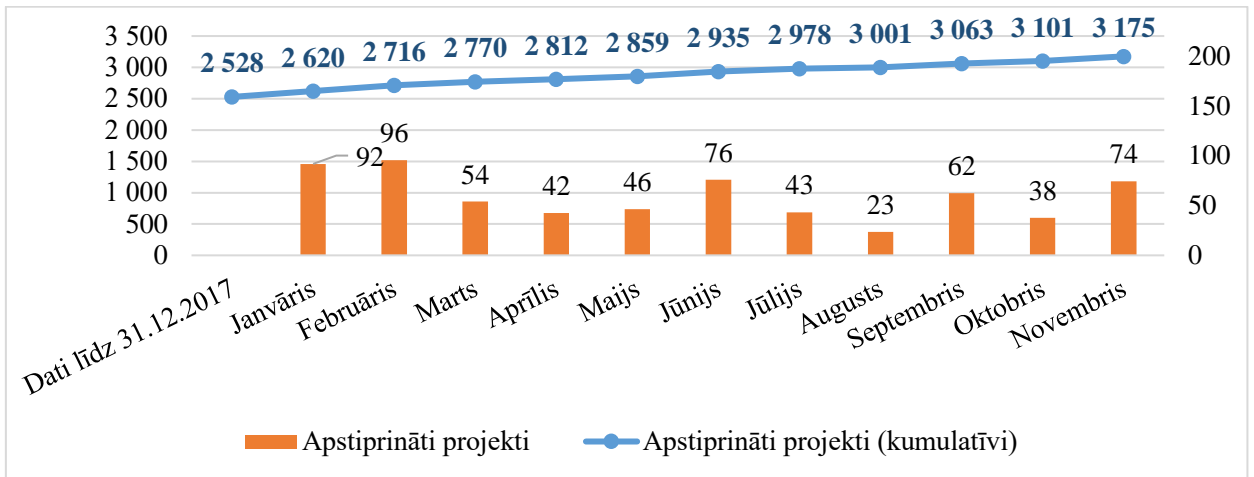
Grafiks Nr.1 “2014. – 2020. gada plānošanas periods: ES fondu investīcijas līdz 2018. gada 1. decembrim, milj. euro, % no ES finansējuma, pret datiem līdz 2018. gada 1. novembrim”⁵

⁴ <https://www.tvnet.lv/6475651/krievu-salas-terminali-janvari-planots-sakt-oglu-krausanu-kugos>

⁵ Grafikā ir mainīta pieeja iesniegto projektu atspoguļošanā. Iepriekš ziņojumos tika ņemti vērā visi iesniegtie projekti, šobrīd – iesniegti projekti (izņemot noraidītus, atsauktus un pārtrauktus).

Grafiks Nr.2 "2014. – 2020. gada plānošanas periods: tendences līdz 2018. gada 1. decembrim, milj. euro, ES fondu finansējums"

6. Darbības programmā noteikto 2018. gada snieguma ietvara mērķu sasniegšanas FM operatīvais novērtējums:

1) EK apstiprinātie darbības programmas⁶ (turpmāk – DP) grozījumi Nr. 4⁷ ir samazinājuši risku Eiropas Reģionā attīstības fonda (turpmāk - ERAF) energoefektivitātes jomas maksājumu apturēšanai un snieguma rezerves zaudēšanai 17,5 milj. *euro* apmērā. Ņemot vērā nepietiekamu progresu joprojām saglabājas augsts risks valsts ēku un daudzīvokļu energoefektivitātes jomās⁸ - līdz 30.novembrim sasniegti 47% (26,1 milj. *euro*) no deklarējamo izdevumu mērķa. Vienlaikus, saskaņā ar projektu īstenotāju plānoto investīciju progresu un plānoto naudas plūsmu ir iespējams novērst maksājumu apturēšanu minētajās jomās.

2) Vidēji augsti riski zaudēt snieguma rezervi saglabājas vides un teritoriālās attīstības (ERAF un KF attiecīgi 26,4 milj. *euro* un 11,8 milj. *euro*⁹), kā arī izglītības jomās (ERAF un Eiropas Sociālā fonda (turpmāk – ESF) attiecīgi 16,9 milj. *euro* un 14,5 milj. *euro*¹⁰). Vienlaikus, ja projektu īstenotāji izpildīs savu plānoto investīciju naudas plūsmu, ir iespējams novērst papildus rezerves finansējumu zaudēšanu¹¹.

7. Ņemot vērā pašvaldību aktīvo iesaisti ES fondu projektu īstenošanā, paredzot arī lielāku nacionālo finansējuma apjomu projektu īstenošanai, FM ir secinājusi, ka pašvaldību ES fondu projektu īstenošanai valsts budžeta dotāciju pieprasījums ir 53,8 milj. *euro* apmērā, kas ievērojami pārsniedz MK noteikumu par valsts budžeta dotāciju piešķiršanu pašvaldībām¹² Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (turpmāk – VARAM) veikto ietekmes izvērtējumu uz valsts budžetu – 29,6 milj. *euro*. Tāpat secināms, ka 2019. gadā plānoto ES fondu projektu īstenošanai nepieciešamais valsts budžeta dotāciju apmērs varētu sasniegt vairāk par 5,7 milj. *euro*, kas būtu papildu budžeta izdevumi un kas palielinātu vispārējās valdības budžeta deficītu 2019. gadā par 5,7 milj. *euro* Attiecīgi, izpildot MK 2018. gada 11.

⁶ Darbības programma “Izaugsme un nodarbinātība”

⁷2018. gada 7. novembrī ar EK lēmumu Nr. C(2018) 7408 apstiprināti. Nacionālā līmenī apstiprināti ar Ministru kabineta 2018. gada 3. oktobra rīkojumu Nr. 485 “Grozījumi Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020. gada plānošanas perioda darbības programmā “Izaugsme un nodarbinātība””.

⁸ Līdz 2018. gada 30. novembrim veikti tikai 23% (4,5 milj. *euro*) un 26% (7,8 milj. *euro*) no pasākuma sertificējamo izdevumu 2018. gada mērķa. Ja netiks sasniegti vismaz 65% no mērķa, EK var apturēt starpposma maksājumus

⁹ Galvenokārt, dēļ lēnāka progresā degradēto teritoriju atjaunošanā ERAF un finansiāli ietilpīgo ūdenssaimniecības infrastruktūras projektu KF.

¹⁰ Galvenokārt, dēļ izglītības infrastruktūras projektu lēnāka progresā ERAF un vēlāk nekā plānots uzsāktajiem projektiem ESF, kas attiecīgi radījis risku nenasniegt atsevišķus noteiktos iznākuma rādītājus.

¹¹ 2018. gada snieguma ietvara izpildes rezultāti būs zināmi 2019. gada pirmajā pusē, jo vēl 2019. gada sākumā projektu īstenotāji var iesniegt maksājumu pieprasījumus par līdz 2018. gada 31. decembrim veiktiem izdevumiem. Snieguma rezerves zaudēšanas gadījumā kādai prioritātei dalībvalstij būs iespēja konkrētais rezerves finansējumu pārplānot uz citu prioritāti.

¹² Ministru kabineta 2015. gada 27. janvāra noteikumi Nr. 42 “Noteikumi par kritērijiem un kārtību valsts budžeta dotācijas piešķiršanai pašvaldībām Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020. gada plānošanas periodā līdzfinansēto projektu īstenošanai”.

decembra uzdevumu¹³, FM ir sagatavojuši un iesniegusi izskatīšanai MK 2018. gada 18. decembra sēdē informatīvo ziņojumu par nepieciešamību VARAM kā nozares politikas veidotājam vērtēt situāciju valsts budžeta dotāciju piešķiršanai pašvaldībām un piedāvāt mehānismu, kas ļautu piešķirt valsts budžeta dotācijas pašvaldību īstenotajos ES fondu projektos kontrolējamā un prognozējamā veidā.

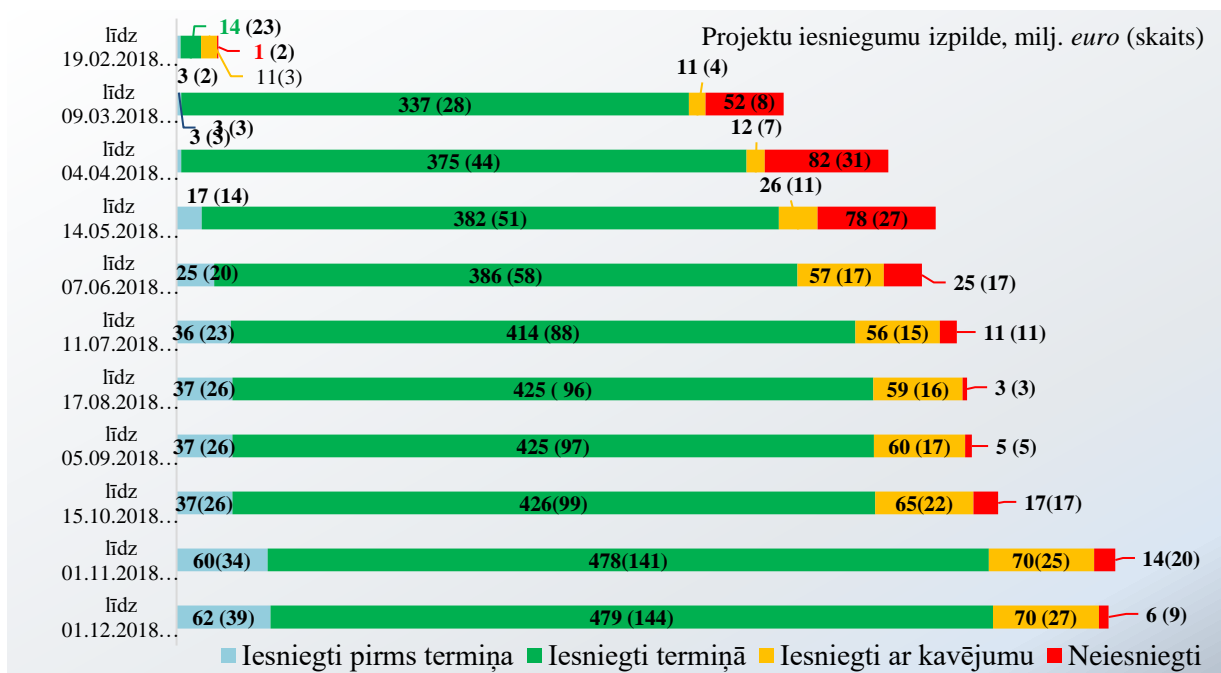
8. Projektu iesniegumu un maksājumu pieprasījumu iesniegšanas plānu izpilde - skatīt zemāk grafikos Nr.3 un Nr.4 un detalizēti par projektiem ES fondu mājas lapā. Plašāka informācija tīmekļa vietnēs¹⁴.

9. 2018. gadā līdz 1. decembrim ierobežotās projektu iesniegumu atlasēs (turpmāk – IPIA) ir iesniegti projekti par ES finansējumu 611,3 milj. *euro* - 86 % iesniegti plānotā termiņā. Plānotajā termiņā nav iesniegti 9 projekti par 6,4 milj. *euro*, neiesniegto projektu skaits samazinājās plūdu risku projektos kurus finansējuma saņēmējs nevar iesniegt, jo ir sasniegts līdz 2018.gada 31. decembrim pieejamais finansējums. Lielākās novirzes no plānotās izpildes ir energoefektivitātes un degradēto teritoriju projektiem, kuriem arī bieži tiek mainīti bāzes termiņi.

¹³ MK 2018. gada 11. decembra sēdes protokollēmuma Nr. 59 52. § “Noteikumu projekts “Grozījumi Ministru kabineta 2016. gada 20. decembra noteikumos Nr. 871 “Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 9.3.1. specifiskā atbalsta mērķa “Attīstīt pakalpojumu infrastruktūru bērnu aprūpei ģimeniskā vidē un personu ar invaliditāti neatkarīgai dzīvei un integrācijai sabiedrībā” 9.3.1.1. pasākuma “Pakalpojumu infrastruktūras attīstība deinstitucionalizācijas plānu īstenošanai” pirmās un otrās projektu iesniegumu atlasēs kārtas īstenošanas noteikumi”” 2. punkts.

¹⁴ ES fondu ieviešanas statusa tabula pieejama ES fondu tīmekļa vietnē, sadaļā ES fondi 2014 – 2020 → Ieviešana → Ieviešanas progress: <http://www.esfondi.lv/finansu-un-raditaju-plani-to-izpilde>; Detalizēta informācija par plānotajiem investīciju MK noteikumiem, ierobežotajām projektu iesniegumu atlasēm, projektu iesniegumiem un maksājumu pieprasījumiem un to ikmēneša izpildi pieejama sadaļā ES fondi 2014 - 2020 → Ieviešana → Ieviešanas plāni → 2018. gads: <http://www.esfondi.lv/2018.gads>; aktuālā atlašu informācija pieejama: Centrālās finanšu un līgumu aģentūras tīmekļa vietnē, sadaļā – ES fondi 2014 – 2020 → projektu iesniegumu atlasēs: <http://www.cfla.gov.lv/lv/es-fondi-2014-2020/projektu-iesniegumu-atlase>;

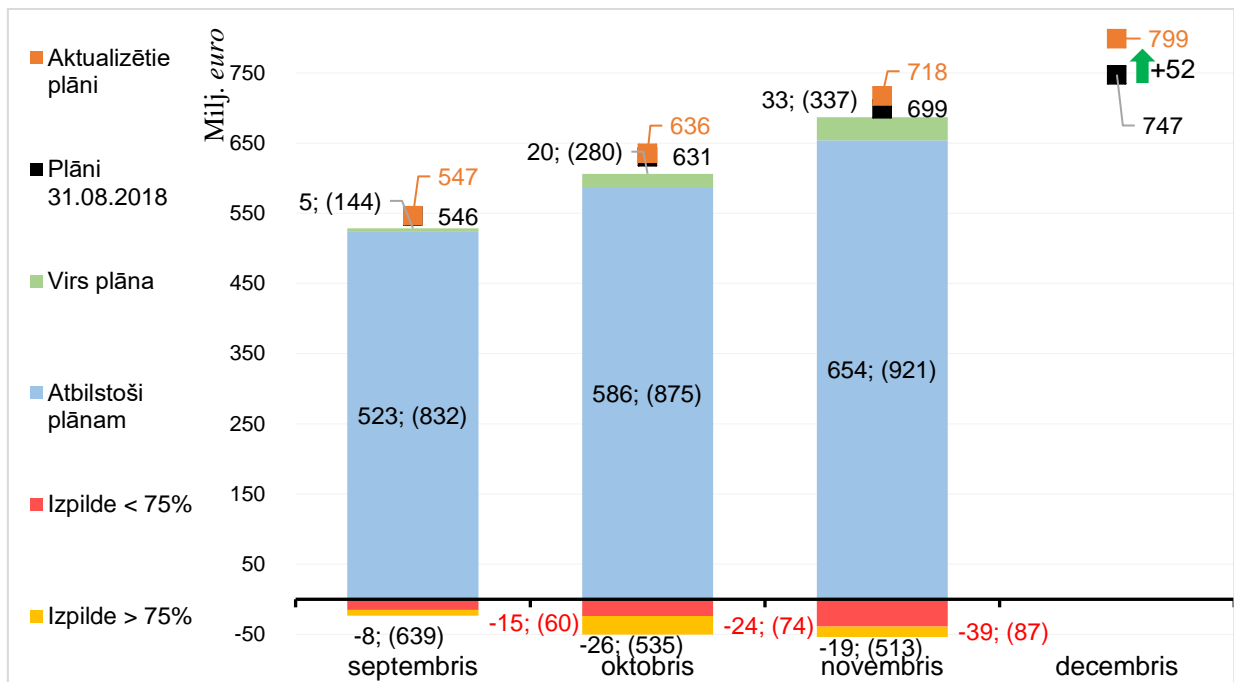
Grafiks Nr. 3 "2014. – 2020. gada plānošanas periods: Projektu iesniegumu 2018. gada plāna izpilde IPIA projektiem līdz 1. decembrim kumulatīvi, ES fondi milj. euro (skaits)."

10. Vērtējot finansējuma saņēmēju plānoto maksājumu pieprasījumu izpildi un maksājumu gada plānu izmaiņas (finanšu disciplīnas nosacījumi¹⁵) pēc 2018. gada 1. septembra, secināms, ka līdz 2018. gada 1. decembrim maksājumu pieprasījumi ar plānu izpildi mazāku kā 75 % ir 87 projektos (39,0 milj. euro), no kuriem 12 projektiem (2,3 milj. euro) – galvenokārt pašvaldību realizētie izglītības infrastruktūras modernizācijas projekti – šāda novirze ir trīs mēnešus pēc kārtas. Tāpat 11 projektos ir arī samazināti gada plāni vairāk kā par 25 % (t.i. par 1,8 milj. euro). Vienlaikus kopš 2018. gada 31. augusta projektu īstenotāju plānotie maksājumu pieprasījumi kopā projektos 2018. gadā ir palielinājušies par 51,5 milj. euro, no kuriem jaunie projekti ir 28,0 milj. euro. Centrālās finanšu un līgumu aģentūras (turpmāk – CFLA) risku vērtējumā šobrīd jau astoņiem projektiem ir risks zaudēt daļu ES fondu atbalsta 0,8 milj. euro, ja līdz 2018. gada beigām netiks sasniegti vismaz 75% no plānoto maksājumu pieprasījumu apjoma vai arī nebūs pamatoti izņēmuma gadījumi.

¹⁵ 2018. gada 26. jūnijā MK apstiprināti grozījumu MK 2014. gada 16. decembra noteikumos Nr. 784 "Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina plānošanas dokumentu sagatavošanu un šo fondu ieviešanu 2014. – 2020. gada plānošanas periodā" 50.-52.p., īpaši 51.³ "Ja sadarbības iestāde konstatē samazinājumu iepriekšējā kalendāra gadā faktiski veikto izdevumu un sadarbības iestādē iesniegto maksājumu pieprasījumu apjomā vairāk nekā par 25 % no šo noteikumu 51.² punktā noteiktajā kārtībā aktualizētā plānoto maksājumu pieprasījumu iesniegšanas grafikā paredzētā, tā samazina Eiropas Savienības fonda un valsts budžeta līdzfinansējumu, ja tāds projektā ir paredzēts, par starpību, kas pārsniedz 25 % no plānoto maksājumu pieprasījumu iesniegšanas grafikā paredzētā. ..." Savukārt izņēmuma gadījumi norādīti 51.⁴ punktā.

Grafiks Nr. 4 “2014. – 2020. gada plānošanas periods: 2018. gada maksājumu pieprasījumu plāna izpilde projektiem kumulatīvi līdz 2018. gada 1. decembrim ES fondi milj. euro.”

11. Kā jau katru gadu ierasts, 2018. gada 29. novembrī norisinājās ikgadējā tikšanās sanāksmē¹⁶ ar EK pārstāvjiem, kurā FM un nozaru ministrijas iepazīstināja ar ES fondu ieviešanas stratēģisko virzību, faktisko investīciju progresu un sasniegumiem, kā arī diskutēja par izaicinājumiem. EK augstu novērtēja Latvijas paveikto. Vienlaikus sanāksmē uzsvērts, ka kopumā Latvijas stratēģiskie problēmjautājumi, kam jāpievērš pastiprināta uzmanība, ir depopulācija un zemais ienākumu līmenis reģionos. Tos ir nepieciešams risināt kompleksi, piemēram, ieguldot integrētās teritoriālās investīcijas, katrai pašvaldībai pašai piemeklējot efektīvākos risinājumus, veicinot konkurētspējīgu uzņēmējdarbību. Kā EK pārstāvji atzīmēja, ES sastopas ar līdzīgiem izaicinājumiem kā Latvija – inovāciju un produktivitātes stiprināšana, iekļaujošas, augošas un ilgtspējīgas ekonomikas nodrošināšana, vienlīdzīgu iespēju sniegšana reģionos un it īpaši ārējo robežu tuvumā.

12. Tāpat novembra ietvaros ES Padomes darba grupās ir turpinājies aktīvs darbs pie Latvijas interešu aizstāvības attiecībā uz Kohēzijas politiku. Balstoties uz aktuālajām nacionālajām pozīcijām par ES daudzgadu finanšu shēmu un Kohēzijas politiku pēc 2020. gada, FM ir izstrādājusi informatīvo ziņojumu “Par Eiropas Savienības Vispārējo lietu Padomes sanāksmi 30. novembrī”, kas apstiprināts MK 2018. gada 27. novembrī. Informatīvā ziņojuma ietvaros paustas Latvijas nostājas attiecībā uz Austrijas prezidentūras ES Padomē priekšlikumiem Kohēzijas politikas regulējumam. Vispārējo lietu Padomes sanāksmē Latviju pārstāvēja finanšu ministre Dana Reizniece-Ozola.

¹⁶ Informācija pieejama ES fondu mājas lapā → Jaunami: <http://www.esfondi.lv/jaunami/eiropas-komisija-noverte-latvijas-paveikto-es-fondu-iespeju-izmantosana>. Materiāli par ikgadējo tikšanos ir pieejami e-portfelī: E-portfelis → Ikgadējā tikšanās ar EK (ARM) – materiāli sanāksmes dalībniekiem angļu valodā → 2018: <https://komitejas.esfondi.lv>

13. FM turpinās koordinētu un mērķtiecīgu darbu atbilstoši Latvijas interesēm. Tāpat FM regulāri informēs Saeimu, valdību un sabiedrību par aktuālo ES fondu ieviešanas progresu, sniedzot novērtējumu par riskiem un priekšlikumus rīcībai ar mērķi Latvijā pilnvērtīgi izmantot ES atbalsta finansējuma sniegtās investīciju iespējas.

Finanšu ministre

D. Reizniece-Ozola

Ziepniece 67083808
Ieva.Ziepniece@fm.gov.lv